

**СИСТЕМА КОМУНІКАЦІЙ В КОМПЛЕКСНОЇ
МЕДИКО-СОЦІАЛЬНОЇ І ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ
ХВОРИМ НА ДЕМЕНЦІЮ**

Прокопенко Наталія Олексіївна

*доктор біологічних наук, старший науковий співробітник,
керівник лабораторії соціальної геронтології
ДУ «Інститут геронтології імені Д. Ф. Чеботарьова
Національної академії медичних наук України»
м. Київ, Україна*

Вялих Тетяна Ігорівна

*старший науковий співробітник
ДУ «Інститут геронтології імені Д. Ф. Чеботарьова
Національної академії медичних наук України»
м. Київ, Україна*

Величко Наталія Миколаївна

*старший науковий співробітник
ДУ «Інститут геронтології імені Д. Ф. Чеботарьова
Національної академії медичних наук України»
м. Київ, Україна*

Війна в Україні призвела до гуманітарної та екологічної катастрофи, фінансової та економічної кризи. В результаті війни на тлі великих людських втрат, міграції Україну очікує різке збільшення самотніх літніх людей та ріст їх частки в структурі населення. Така демографічна ситуація буде спостерігатися довгі роки і після закінчення війни. В той же час, люди похилого віку є найбільш потужними споживачами довготривалої медико-соціальної допомоги. Після 80 років кожна четверта літня людина має виразні когнітивні вади. Зараз в країні немає спеціальних геріатричних медичних структур паліативної і довготривалої допомоги літнім людям з деменцією, відсутній чіткий алгоритм надання комплексної допомоги таким пацієнтам на первинному і стаціонарному рівнях. Слід наголосити той факт, що медико-соціальна допомога таким хворим має носити комплексний характер і охоплювати не тільки людей старшого віку, але їхніх родичів та тих, хто піклуються про осіб з деменцією.

Необхідною умовою становлення, розвитку і функціонування системи медико-соціальної і психологічної допомоги хворим на деменцію є комунікативний процес, тому що завдяки йому стає можливим зв'язок між поколіннями, доступність, накопичення і передача інформації, соціального досвіду, його збагачення, обмін продуктами праці, організація суспільної діяльності.

Розробка та впровадження сучасних підходів щодо створення системи комунікацій в комплексної допомоги хворим на деменцію, має враховувати забезпечення відповідними ресурсами, базуватись на сучасних технологіях комунікацій, гарантувати безперервність, своєчасність та адекватність подачі інформації. Основними характеристиками ефективності комунікацій є їхня відповідність як реальним потребам так і очікуванням користувачів.

Безумовно, за останнє десятиліття перелік практик, що використовуються у соціальній роботі з людьми похилого віку, які живуть з деменцією, значно розширився, проте вони використовуються в країні вкрай мало. У зв'язку з цим, потрібне спонукання до їх розвитку та використання за рахунок включення до регіональних програм, що стосуються питань літнього населення, положень про профілактику когнітивних порушень у людей похилого віку.

У цьому особливо значну роль грають організації, які здійснюють методичну та освітню підтримку фахівців соціальної сфери. Так, пріоритетом у галузі навчально-методичної підготовки може бути: розробка програм підвищення кваліфікації, навчальних семінарів та тренінгів для фахівців установ соціального обслуговування із взаємодії з людьми похилого віку, які живуть з деменцією на різних стадіях її розвитку; випуск навчально-методичного посібника з соціальної роботи з людьми похилого віку, які живуть з деменцією (де в тому числі буде представлений досвід провідних організацій соціального обслуговування, які мають відповідні компетенції з роботи з людьми похилого віку, а також результати наукових досліджень з зазначеної теми); розробка довідкових матеріалів для працівників громадських та публічних установ про правила поведінки з людиною похилого віку з деменцією.

Проблема розвитку когнітивних порушень у людей похилого віку потребує особливої уваги з боку фахівців соціальної сфери. Необхідне інтенсивне масштабування існуючих технологій та практик соціальної роботи, інтеграція зарубіжного досвіду роботи з літніми людьми, які живуть з деменцією, а також підготовка кваліфікованих фахівців в галузі геронтології та геріатрії.

Існує багато прикладів комунікаційних технологій, які використовуються в різних країнах світу. Так, наприклад, у Великобританії існує різноманітна система освіти з медико-соціальної і психологічної допомоги

хворим на деменцію та членам їх родин. Організація Alzheimer's Society пропонує різні програми навчання та тренінги, які призначені для різних груп людей, які пов'язані з деменцією. Найпопулярніші та найефективніші з них: Dementia Connect – програма, що надає інформаційну, підтримуючу та консультативну допомогу людям, що живуть з деменцією та їх родинам. Dementia Friends – програма, що має на меті зробити більшу кількість людей обізнаними з деменцією та збільшити розуміння та підтримку у спільноті. У Японії діє програма підтримки родичів осіб з деменцією, яка називається "клуб для догляду за деменцією". Це ініціатива, що спрямована на надання допомоги сімейним опікунам, які доглядають за членами родини з деменцією в домашніх умовах. Ці клуби надають інформаційну, психологічну та соціальну підтримку, а також можливість обміну досвідом та порадами з іншими опікунами. Вони також забезпечують розважальні та реабілітаційні програми для людей з деменцією та сприяють їх соціальній інтеграції. У Німеччині існує програма "Demenz-Servicezentren" (Центри обслуговування деменції), які надають інформаційну підтримку та поради для хворих на деменцію та їх родин, а також пропонують навчальні курси для доглядачів та фахівців зі здоров'я та соціальної сфери.

Таким чином, забезпечити ефективність використання системи комунікаційних програм в комплексної медико-соціальної і психологічної допомоги хворим на деменцію можливо за умови комплексного міжсекторального підходу та її постійного вдосконалення, налагодження сучасної системи підготовки та підвищення кваліфікації відповідних кадрів (лікарів, психологів, педагогів, соціальних працівників тощо) та відповідного організаційного забезпечення комплексного комунікаційного процесу.